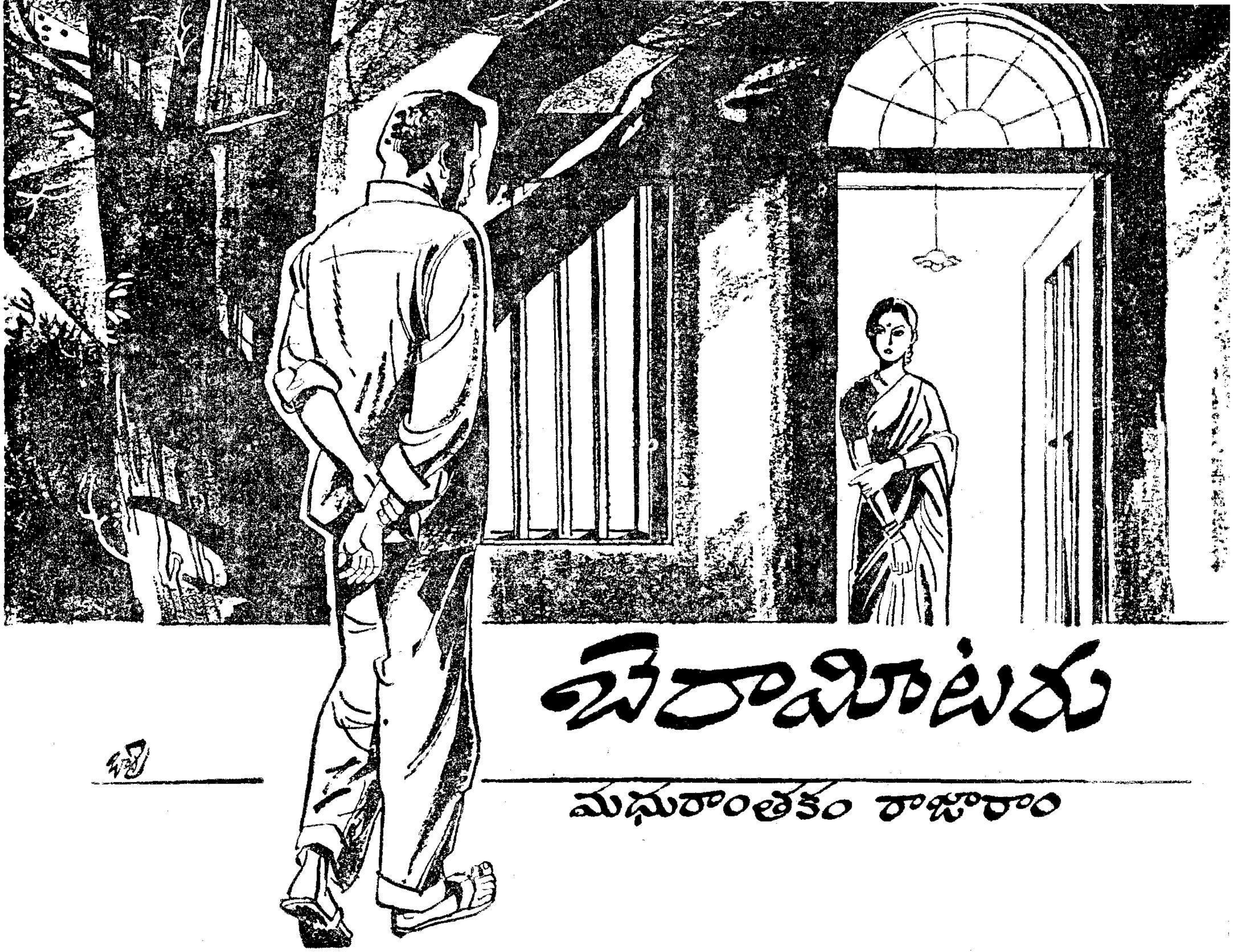

బేరామీటరు

మధురాంతకం రాజారాం

"రెస్పెక్టెడ్ సార్,

తన చివరిరోజుల్లో ఒక మంత్రిసత్తముడు ఈ రాచరికానికి సేవచేసినంత చిత్తశుద్ధితో భగవంతుణ్ణి గనుక సేవించివుంటే నాకీదుస్థితి వాటిల్లి వుండదని గుర్రపిల్లినట్లు చరిత్రలో ఒక గాథవుంది. హోదాలో గాని, అనుభవంలో గాని ఆ మంత్రివర్యుడికీ నాకూ వున్న పోలిక చాలా తక్కువ. కాని ఆతడు జీవితాంతమూ పరిశీలించి తెలుసుకున్న పరమ సత్యాన్ని నేను నా అయిదేండ్ల ఉద్యోగానుభవంలోనే తెలుసుకో గలిగినందుకు నాకెంతో సంతోషంగా వుంది. ఉరకలు వేసే జీవనోత్సాహం ఉద్యోగమన్న మరుభూమిలో యింకిపోతుండగా, నాలుగు కాళ్ళ కొయ్య కుర్చీకి బ్రతుకును అంకితం చేసినందుకు నాకీరోజున సరైన ప్రతిఫలం లభించింది. వింతలూ వినోదాలు, సినిమాలు నాటకాలు, మిత్రులతో షికార్లు, కళ్ళల్లో దీపాలు వెలిగించుకుని కడపదగ్గర నిల్చుని ఎదురు తెన్నులుచూచే పడుచు భార్యతో సల్లాపాలు-యిలాంటి ఆకర్షణలెన్నో బయటి ప్రపంచంలో చేతులెత్తి పిలుస్తుండగా, ఆ తిరుగోడల మధ్య, గుడ్డిలాంతరు వెలుగులో లెక్కలేనన్ని రాత్రులు శివరాత్రి జాగరణ చేసిన నేను ఈరోజున ప్రభుత్వ ద్రవ్యాన్ని తేరగా తింటూ కూచునే సోమరిపోతుల్లో ఒకణ్ణిగా లెక్కింపబడ్డాను. సరిగా పనిచేయకపోయినా చేసినట్టు నటిస్తూ, ఒళ్ళువంచి పనిచేసేవాడిని ఈసడించే సహోద్యోగులు మీ తిట్లూ, చీవరింపులూ నాపైన విరుచుకు పడుతుండగా ముసిముసి నవ్వులు నవ్వుకున్న ఘటం నాకెన్నటికీ మరపురాదు. ఇంటికివచ్చిన కూలివాడు కూడా మనం హీనంగా మాట్లాడినప్పుడు కూలిడబ్బులు ముఖాన విసిరికొట్టి తిరిగిచూడకుండా వెళ్ళిపోతాడు. గుమాస్తా అన్నవాడిలో అభిమానం బొత్తిగా శూన్యమని భావించడం మీ తీవ్రమైన పొరబాటు. ఇది నా రాజీనామా. స్వీకరించండి. సెలవు.

ఇట్లు,

విధేయుడు, సుందరం.

రాజీనామాకు నకలుగా వ్రాసి వుంచుకున్న ఆ కాగితాన్ని లైటు స్తంభానికి ఆనుకుని సుందరం మరొకసారి కసిగా చదువుకున్నాడు. ఈ పాటికది ఆ ఆఫీసరు గారి కళ్ళపడివుంటుంది. అతడి అహంభావం, ఆగ్రహం, ఆఢ్యత్వం—వీటిపైన కాళీయుని పడగలమీద బాలకృష్ణుడిలా నాట్యమాడుతూ తను అతడి మనోవీధిలో తాండవిస్తుంటాడు!

ఆ ఆవేశంలో చెదిరిపోయి కళ్ళపైన పడుతున్న వెంట్రుకలను వెనక్కి విదిలించుకుని సుందరం ముందుకు సాగాడు. ఉదయం పది గంటల కెప్పుడో పట్టెడన్నం తిన్నతర్వాత పచ్చి మంచినీళ్ళు కూడా గొంతుక వెంట దిగని కారణాన శోషిల్లి, సొమ్మసిల్లిపోతున్న అతడి శరీరాన్ని ఆ ఆవేశమే ముందుకు నెట్టుకుపోతోంది. కార్యాలయంలో ఆఫీసరు గారితో ఘర్షణ జరిగింది సరిగా పన్నెండు గంటలప్పుడు. రాజీనామా వ్రాసి ముగించింది ఒంటిగంటకు. ఆ కాగితాన్ని ప్యాడ్‌లో బిగించి, ఆ ప్యాడ్‌ను ఆఫీసరుగారి సముఖానికి తీసుకెళ్ళమని చెప్పి అతడు ఒకటే అయిదుకల్లా వీధిలోకి వచ్చేశాడు. అప్పటి నుంచీ అతడు వీధుల్లోనే వున్నాడు!

సుందరం ఆ మండు టెండలో ఆఫీసు నుంచీ రైల్వే స్టేషను దాకా నడిచాడు. మూడవ క్లాసు ప్రయాణీకుల వెయిటింగు

★ పెళ్ళి పీటలు ☆

రూములో కాసేపు పచార్లు చేశాడు. ప్లాట్‌ఫారం పైన కానుగ చెట్టు క్రింద కూచుని వేమన యోగిలా విస్మారమైన జీవితాన్ని గురించి తలపోశాడు. ఊహు, ఎంతగా విగ్రహించుకోబోయినా మనసొక చోట నిలిచేటట్టు లేదు. మళ్ళీ లేచాడు. బస్సు స్టాండువరకూ నడిచాడు. అక్కడి నుంచీ కాళ్ళు బజారులోకి లాక్కొచ్చాయి. గంట అయిదు కావస్తోంది. సుందరం నడుస్తూనే వున్నాడు!

ఉన్నట్టుండి ఓ మంగలి షాపు దగ్గర నిలబడిపోయాడు సుందరం. నిలువుటద్దంలో ప్రతిబింబం ద్యోతకమైంది. వారం రోజులుగా గీక్కోని గడ్డంలోనుంచి ముఖం వికృతంగా కనిపిస్తోంది. ఈ వికృత పరిణామానికి పెరిగిన గడ్డ మొక్కటే కారణం గాదు. వీధుల్లో లేచిన దుమ్మంతా తన ముఖంలోనే వుంది. వేడివేడిగా వీచిన వడగాడ్పులకు తన ముఖమే రక్కసలమైంది... ఒక్క మధ్యాహ్నంలోనే ఎంత మార్పు! అవును మరి. తనిప్పుడు ఉద్యోగంలేని సుందరం. ఉద్యోగంలేని సుందరం యిలా తయారు గాక మరేమౌతాడు?

సుందరంలోని ఆవేశం క్షణంలో అణగారిపోయింది. అతడు నిలువునా కృంగిపోయాడు. నాలుక పిడచ గట్టుకపోతోంది. ఒక కప్పు కాఫీ దొరికితే బాగుండును! సుందరం జేబులో చేయి వేశాడు. జేబు శూన్యంగా వుంది. ఇంటి దగ్గరనుంచి బయలేరుతూ, ఆ తొందరలో పర్సు తీసుకోడం మరచిపోయాడు. ఇంటికివెళితే పంకజం కాఫీ యివ్వలేకపోదు. ఒకవేళ యింట్లో పాలు లేకపోయినా ఏ యిరుగింటిపొరుగింటి వాళ్ళనో ప్రాధేయపడి అయిదు నిమిషాల్లో కాఫీ సిద్ధంచేయడం ఆమె చేతనౌను. కానీ తను యింటికి వెళ్ళలేడు!

సుందరం యింటికివెళ్ళలేకపోతున్నందుకు కారణం అతడు ఉద్యోగాన్ని పోగొట్టుకోడంమాత్రంగాదు. అందుకు కారణం మరొకటి.

ఆ దురవస్థను, ఆ యాతననూ, ఆ దృశ్యాన్ని చూస్తూ యింట్లో కూచోలేడు, నిల్చోలేడు, వుండలేడు సుందరం!

హృదయాన్ని రాచి రంపానబెట్టే ఆ దృశ్యాన్ని చూస్తూ 'భగవంతుడా! ఈ నోరులేని పసివాడికి శిక్ష విధించావెందుకు బాబూ?' అని బిగ్గరగా ప్రశ్నిస్తూ గోడకు తల బాదుకోవాలనుకున్నాడు సుందరం.

డాక్టర్లు చూచారు. ఇదింతే నన్నారు. మంత్రగాళ్ళు మంత్రించారు. అంత్రాలు, 'తీర్పడాలు' మున్నగు తాంత్రిక క్రియలు యథావిధిగా జరిగిపోయాయి. అమ్మలక్కలు మనం చేయగలిగిందింతే నంటారు.

ఈపాటి కెలావుందో? సుందరం తహతహలాడిపోయాడు. కానీ తను వెళ్ళి చేయగలిగిందేమీ లేదు. లేదంటే ఏడవొచ్చు. తల బాదుకోవచ్చు.

సుందరానికి తను పార్కులో కెలా వచ్చాడో తెలియదు. చేతిని తలగడగా వుంచుకుని ఓ మూగమూల బెంచీపైకి ఎలా వాలిపోయాడో తెలియదు. అతడి మనో వీధిలో గడచిపోయిన సంఘటనలు ఒకదాని వెంబడి ఒకటిగా ప్రతిఫలించి అంతలో మాసిపోసాగాయి.

*   *   *

రెపరెపలాడుతున్న సిల్కు చీరలో, సిగ్గుతో ఒదుగుళ్ళుపోతూ పచ్చిపసుపు కొమ్మను చిదిమి చేసిన బొమ్మలా పెళ్ళిపీట పైన తన ప్రక్కన కూచున్న పదహారేళ్ళ అమ్మాయి, అవిడే పంకజం!

మంగళకరమైన సన్నాయి మేళం అగరు వత్తుల ధూపంలా హాయిహాయిగా పచ్చని పందిరిక్రింద వలయాలు తిరుగుతుండగా, బంధువుల నవ్వుల కలకలలకు మధ్య, చేమంతి పూల సువాసనలమధ్య తననూ, పంకజాన్నీ అగ్నిసాక్షిగా రాగబంధంతో జతచేసిన ఆ వివాహం, రెండేళ్ళక్రితం జరిగిన సంఘటన.

'తీగలు చివురించి, పూవులు పరిమళించు నవవసంతమ్ముతో బాటు నడచివచ్చె— నీవు గృహలక్ష్మి' అంటూ తననూ, పంకజాన్నీ ఆశీర్వదించాడు ఓ కవికుమారుడు. నిజమే! ఏకాంతంలో పంకజం కళ్ళలోకి చూసి, ఆ కళ్ళు తనతో నీ జీవితాన్ని ఆకల్ రాలని పూలువాడని వసంతారామం చేయగలమని బాసలు పలికేవి!

ఆఫీసునుంచి తను యింటికిరాడం కాస్త ఆలస్యమైతే పెదవులు బిగించుకుని పంకజం కాసేపు మాట్లాడకుండా హాఠం చేసేది. ప్రమోషనులన్నీ ఊర్ప్వలోకాలపైన్నే దృష్టి నిలిపినవాడు, తోడు కోడళ్ళలాంటి సహోద్యోగులమధ్య, అత్తగారిలాంటి ఆఫీసరుగారి పర్యవేక్షణక్రింద మెలుగుతున్నవాడు, గుట్టలుగా పేరిపోతున్న ఫైళ్ళ కాంతారంలో దిక్కులు తోచనివాడూ అయిన ఒక యల్. డి. గుమాస్తా అయిదుకే ఆఫీసునుంచి బయటపడడం ఎంత కష్టసాధ్యమైనపనో పంకజానికి తెలియదు!

ఎంతో ప్రాధేయపడిన తర్వాత, ఆలస్యానికి కారణాలు వివరీకరించుకున్న తర్వాత పంకజం పెదవి కదిపేది. ఆమె మాటాడుతుంటె తన హృదయవీణపైన మధుర మధురంగా ఓ దివ్యగీతిక రవళించినట్టుండేది. ఆమె నవ్వితే వెన్నెలవెలుగులు కిరణాళ్ళ కిరణాళ్ళగా వచ్చి తనను అభిషేకించినట్టు, లక్ష మల్లెపువ్వులు జలుజలుమని పైన రాలినట్టు తను పరవశించి పోయేవాడు.

ఐతే అలా ఆనందకరంగా గడచిపోయినది కొద్దిరోజులుమాత్రమే! మెల్ల మెల్లగా కోడంటకం ప్రారంభమైంది.

ప్రారంభంలో మందకొడిగా వున్నప్పటికీ అది యింతలివాళ్ళ మెత్తదనాన్ని చూసి గటడంతో క్షణ క్షణానికీ విజృంభించిపోయింది.

సాయంత్రం కాగానే అమ్మ దేవాలయానికి వెళ్ళిపోతుంది. నాన్నగారు ఎదురింటి అరుగుపైన చదరంగానికి కూర్చుంటారు. వదిన లేడీసు క్లబ్బులో యాక్టివు మెంబరు. అందుచేత ఆమె ప్రతిరోజూ క్లబ్బుకు వెళ్ళక తప్పదు. ఇక అన్నయ్యసంగతి సరేసరి! మిత్రులూ, షికారు అయిన్ను పూళ్ళొ నుంచీ ఎంతదూరమైనా లాక్కెళ్ళవచ్చు. వీళ్ళందరూ ఏపదికో పదకొండుకో యిల్లు చేరుకుంటారు. అందాకా పంకజానికి పని తీరదు!

అతిరువాత చెప్పుకోవలసింది భోజనాల దగ్గర జరిగే హంగామా. జూన్ నెలలో పెళ్ళికి బోతున్న దనగా పంకజం మార్చినెలదాకా చదువుకున్న మాటనిజమే. కానీ ఆమె చదువుకున్నది పాకశాస్త్రంమాత్రం కాదు. అందువల్ల అప్పుడప్పుడూ వంటలో పొరబాట్లు దొర్లిపోయేవి. ఒకరోజు కూరలో ఉప్పు ఎక్కువయ్యేది. ఆ కూరను తలాకొంచెం వడ్డించి వాళ్ళుతినలేక మూతి చిట్లించుకుంటూవుంటే అమ్మ కోడలి విద్యాపాటవాన్ని అవహేళన చేసేది. ఒకరోజు అన్నం చిమిడిపోయేది. చిమిడిన అన్నం భర్తకు దిగదని వదిన కారియర్ యిచ్చి పొరుగింటి బ్రాహ్మణి హోటలుకు పంపేది.

పొగనిండిన వంటగదిలో పొయిలో తల బెట్టి బుగలు పూరించి పంకజం ఫూఫ్ ఫూఫ్ అంటూ ఒకానొక యోగాసనంలాంటి గురవస్థలో సతమత మౌతూవుంటే, తను గదిలో కూచుని ఆలోచనలో పడిపోయేవాడు. పత్రికలు చదువుకుంటూ, పాటలు పాడుకుంటూ పావడాపైన దావిణీ వేసుకుని పూలకొమ్మలా తిరుగుతూ వుండిన ఓ పదహారేళ్ళ అమ్మాయిని పట్టితెచ్చి వంటగదిలో నిర్బంధించి, రాత్రిపదిగంటల దాకా పూపేరి సలుపని నిర్విరామ కార్యక్రమాలను ఆమె తలపైనబెట్టి యిలా పీడించడం చాలా అన్యాయమనిపించేది. ఇంత తలకు మించినపనైతే, దాసీమనిషి కూడా చెప్పకుండా పారిపోతుంది. ఐతే కట్టుకున్న భార్య పనిమనిషికన్నా హీనమా!...పంకజం కాపురానికి వచ్చిన తర్వాత వారాలు,

నెలలు గడిచిపోయాయి. ఇంతవరకూ తనామెను ఒక్క సినిమాకు తీసుకెళ్ళలేదు. పోనీ మీరు వెళ్ళరా కూడదా అంటుంది పంకజం. ఎందుకు? వెనక్కు తిరిగి ఫస్టుక్లాసులో జంటలు జంటలుగా బారులు తీరి ఆలూమగళ్ళని చూడానికా తను సినిమాకు వెళ్లేదం? ఇంట్లో కూచుని యిలుస్ట్రేటెడ్ వీక్లీ తిప్పితే చాలు, ఆ సరదా తీరిపోతుంది. సైకిళ్లలో, కార్లలో, రైళ్లలో వెళ్ళింది చాలదని ఒక్కొక్క సినిమాలో ఒక్కొక్క రకంగా పడవ షికారు సాగించే నాయకీ నాయకుల్ని చూడానికా తను సినిమాకు వెళ్ళడం? ఈ పుస్తకాలు, సినిమాలు, నాటకాలు, యివన్నీ యిసుకలో పడుకున్న మానవులకు పసిడి మేడలు చూపిస్తున్నాయి.

ఆఫీసునుంచీ యింటికి రాగానే తను పంకజం ముఖంలోకి చూచేవాడు. గృహ వాతావరణం ఎంత బీభత్సంగా వుందో ఆ ముఖాన్ని చూడగానే అవగతమైపోయేది.

సుడిగాలిలాంటి రాద్ధాంత సిద్ధాంతాలు, యిసుక తుపానులాంటి దురుసు మాటలు మితిమీరినకొద్దీ పంకజం ముఖంలో దుఃఖమే గూడు కట్టుకుంది.

ఈ సమస్యను గడచి గట్టెక్కడానికి వున్నదొక్క తరుణోపాయమే! అదేమిటో తనకు తెలుసు. దాన్ని ఆచరణలో పెట్టడంలో కూడా తను కొంత నాజూకు పద్ధతి అవలంబించాడు. పంకజం ప్రసవానికి పుట్టింటికి వెళ్ళిన తర్వాత తనకు ట్రాన్స్ఫరు వచ్చింది. తనే వూరికి వచ్చి ఆలూ మగళ్ళద్దరికే సరిపోయేటట్టుగా ముచ్చటగా చిన్న యిల్లొకటి అద్దెకు కుదుర్చుకున్నాడు. బాబుకు మూడో నెల జరుగుతుండగా పంకజం సరాసరి సరిక్రొత్త కాపురానికి వచ్చేసింది!

నాలుగైదు నెలలపాటు మున్నెన్నడూ అనుభవానికి రాని ప్రశాంత పరిస్థితుల మధ్య రోజులు నిశ్చింతగా దొర్లిపోయాయి.

గడచిన పదిరోజులుగా యింటికి వెళ్ళగానే బాబు ముఖాన్ని చూస్తున్నాడు సుందరం. ఆశ్చర్యకరంగా గృహవాతావరణాన్ని సూచించే బెరామీటరు తన స్థానాన్ని పంకజం ముఖంలోనుంచీ బాబు ముఖంలోకి మార్చుకుంది. వాడు బోసినోటితో నవ్వితే పూలతోటపైనుంచీ మలయమారుతం వీచినట్టుంటుంది. ఇతరుల కర్థంగాని బాధతో వాడు దీనంగా ఏడుస్తుంటే గూబలోగీపెడుతూ ఈదరగాలి బుసకొట్టినట్టుంటుంది.

బాబుకు ఆరోగ్యం పాడైనప్పటినుంచీ తనకూ పంకజానికీ మనసు వికలమైపోయింది. ఆలోచనలు పరిపరివిధాల పరుగెడుతున్నాయి. ...కలిగినంతలో సంతృప్తిగా జీవించడం కన్నా మానవుడికి కావలసిందేమీ లేదు. కాని ఈ కనీసపుకోరిక ఫలించడానికి అడుగడుగునా ఆటంకాలు సంభవిస్తాయి. మగవాడికైనా, ఆడదానికైనా వివాహం కాకపోవడం ఒక పెద్దలోటే! కానీ కుమారుడి పెళ్ళయి, కోడలు యింటికి రాగానే అతను శత్రు కుటారంలో చేరిపోయినట్టు తల్లిదండ్రులకు ఓ చిత్రమైన భావన కలుగుతోంది. ఆ భావన అంతరాంతరాలలో దాగివుండి, కోడల్ని ఆరడి పెట్టే మనః ప్రవృత్తిని వాళ్ళలో రగుల్కొల్పుతోంది. తన తల్లి దండ్రుల్ని వదిలి పెట్టి, తనను నమ్ముకుని, తనకే జీవిత సర్వస్వాన్ని సమర్పించిన అర్ధాంగి సుఖాన్ని భర్త వాంఛించడం అసహజమేమీ కాదు. ఇందుకనే కాపురాలు వేరవుతున్నాయి. కానీ వేరు కాపురం పెట్టడంతో సమస్యలు తీరిపోయేటట్టు లేదు. అసలు మానవజీవితాన్ని ఎదుర్కొంటున్న సాంసారిక, సామాజిక సమస్యలు ఒక స్థలానికీ, ఒక సమయానికీ పరిమితమైనవిగా కనిపించడం లేదు. ఇవెప్పుడూ వున్నాయి. ఎక్కడా వున్నాయి. లేకుంటే ఈ పసివాడికి వున్నట్టుండి ఆరోగ్యం చెడిపోవడమేమిటి? పది రోజులుగా రోజుకొక్క వైద్యసహాయాన్ని అందిస్తున్నా యింకా నయం కాకపోవడమేమిటి? అదే నయమవుతుందని మనసును కుదుటపరచుకోలేక ఈవిడ కుమిలిపోతూ తిండీ నిద్రా మానుకొని సత్యాగ్రహం చేయడమేమిటి? ఇవన్నీ చాలనట్టు గోరుచుట్టుపైన రోకలిపోటులా ఈరోజు ఆఫీసరుగారు అకారణంగా అగ్గిరాముడు గావడమేమిటి? ఏమిటీ పరిశోధన?...

* * *

"లేవండి బాబూ! గేటు వేసేయాలి" అన్న తోటమాలి ఎలుగు విని వులుకిపడి లేచి కూచున్నాడు సుందరం.

"కచేరీలో తొమ్మిదికూడా కొట్టేశారు బాబూ! గేటు వేసేయాలి" అన్నాడు తోటకాపరి.

సుందరానికి గుండె గుభేలుమంది. తొమ్మిది గంటలకుకూడా యింటిముఖం తిరిగి చూడనందుకు పంకజానికి ఏం సంజాయిషీ చెప్పుకోవాలి?

సుందరం పార్కులోనుంచి గాలిలా రోడ్డుపైకి వచ్చాడు. ఇల్లు సమీపమవుతున్నకొద్దీ అతడి గమనవేగం హెచ్చింది. ఇప్పుడతనికి ఉద్యోగంపోయిందన్న దిగులు లేదు! బాబుకు ఆరోగ్యం చక్కబడితే చాలు.

ద్వారందగ్గరే నిల్చుని తనకోసం ఎదురు చూస్తోంది పంకజం.

"బాబు కెలావుంది పంకజం?" సుందరం గొంతుకలో తడబాటు, నిస్సహాయత, ఏమైందోనన్న భయమూ ముప్పేటగా ధ్వనించాయి

"అంతమాత్రం అక్కరుందని నాకు తెలుసులెండి! అదిగాదు, ఎందుకింత ఆలస్యం?" ముద్దాయిని విచారిస్తున్న న్యాయమూర్తిలా ప్రశ్నించింది పంకజం.

"మరి...మరి..."

"మరీలేదు, గిరీలేదు." మధ్యాహ్నం బండికి వూరినుంచీ అత్తయ్య వచ్చింది"

"నా అమ్మో! ఎలావచ్చింది పంకజం? నేను జాబైనా వ్రాయలేదే!"

"బిడ్డకు జబ్బుగావుందని ఎవరో చెప్పారట."

సుందరం అడుగు ముందుకు వేయడానికి సాహసించలేకపోయాడు. లోపలికివెళ్తే తల్లి ఎదురౌతుంది ఎంతయినా ఆమె తల్లి! వేరు కాపురం పెట్టేశాముగదా అని ఏరు దాటిన తర్వాత తెప్పతగలేసినట్టు జాబుకూడా వ్రాయనందుకు ఆమె ఎంత బాధపడి వుంటుంది? తను ఒక్క భార్య ఎదుట మాత్రమే గాదు, తల్లి ఎదుట కూడా ముద్దాయే!.

ఆఖరుకు సుందరం తెగువచేసి లోపలికి వెళ్ళాడు. "అదేమిటమ్మా? ఇన్నాళ్ళకు నువ్వొక్కదానివి మాత్రమే వచ్చావు. నాన్నగారు రాలేకపోయారా?" అన్నాడు.

"ఇప్పుడైనా నువ్వేమన్నా రమ్మన్నావుట్రా బాబూ! నాకు నేనయ్యేగదా వచ్చాను!" అంది పార్వతమ్మ.

సుందరానికి తల కొట్టేసినంత పనయింది.

"రమ్మంటే కానీ రావని పంతంపట్టడానికి యిదేమైనా నాకు పరాయి వాళ్ళయింటేమిటి? అదిగాదురా సుందరం! ఓ గుప్పెడు నీరు సాంబ్రాణి ఆకు దెచ్చి కాస్తా కటుక కలిపిపోసే పొయ్యేదానికి యింతగా జబ్బు ముదరబెట్టేవాళ్ళెక్కడైనా వుంటారా? మధ్యాహ్నం రాగానే పాలో రంగరించి పోశానో లేదో, బిడ్డ ఎంత నెమ్మదిగా నిద్రపోతున్నాడనీ...".

ఇదికూడా నిజమే? సుందరం వుయ్యాల దగ్గరికి వెళ్ళి చూచాడుగదా. బాబిగాడు వటపత్రశాయిలా హాయిగా నిద్రపోతున్నాడు.

* * *

భోజనం కాగానే సుందరం కిళ్ళీకోసం అంగడికి బయలేరాడు.

"అలాగే చక్కెరకూడా తీసుకరండి. తెల్లవారితే కాఫీకికూడా లేదు. ఆపాటికి అంగళ్ళుకూడా తెరవరు" అని పురమాయించింది పంకజం.

సుందరం వీధిలో నడుస్తూ పర్సు తీసి చూచుకున్నాడు. అట్టడుగున అయిదారు చిల్లరడబ్బులున్నాయి. పిసారుగులో ఒక అయిదురూపాయలనోటు, రెండురూపాయల నోటు వున్నాయి. మొత్తమూ ఎనిమిది రూపాయలకంటే మించదన్నమాట! ఈ డబ్బుతో కాపురం ఎంతకాలం కొనసాగుతుంది? ఆతరువాత తనగతేం కావాలి? ఉద్యోగం పోయిందని తెలిస్తే నాన్నగారి

★ బెరామీటరు ★

ఆంధ్రపౌరుషము

గోదావరీపావనోదారవాఃపూర
మఖిలభారతము మా దన్ననాఁడు,
తుంగభద్రానముత్తుంగ రావముతోడ
కవులగానము శ్రుతిఁ గలయునాఁడు,
పెన్నానదీనముత్పన్న కైరవదళ
శ్రేణిలో తెన్గు వాసించునాఁడు,
కృష్ణాతరంగ నిర్ణిద్రగానముతోడ
శిల్పమ్ము తొలిపూజ సేయునాఁడు;
అక్షరజ్ఞాన మెఱుఁగఁదో యాంధ్రజాతి,
విమలకృష్ణానదీసైకతములయందు
కోకిలపుఁబాట పిచ్చుక గూండ్లు కట్టి
నేర్చుకొన్నది పూర్ణిమానిశలయందు.

—విశ్వనాధ.

మనుకుంటారు? అన్నయ్య ఏమంటాడు? దీనికి కారణం తన అసమర్థతే ననుకోరూ? గత్యంతరం లేక తను కాపురాన్ని మళ్ళీ వూరికే తరలించవలసి వస్తుందేమో! ఈ వూహ తాకిడికి సుందరం కంపించిపోయాడు. ఉద్యోగం పోగొట్టుకుని సమిష్టి కాపురంలో భార్యాబిడ్డలతోబాటు మరొకరి సంపాదన క్రింద బ్రతకడం కంటే ఈ ప్రపంచంలో ప్రత్యక్ష నరకం మరొకటి వుండబోదు!

"బాబుగారూ!"

"పిలుపు వినిపించగానే ఆగిపోయాడు సుందరం. ఆఫీసుబంట్రోతు రఘువయ్య చిరునవ్వు నవ్వుతూ దగిరికి వచ్చాడు.

"ఏం రాఘవయ్యా! ఇలా వచ్చావు" ఆశ్చర్యంగా అడిగాడు సుందరం.

"మీకోసం సాయంత్రమే ఓసారి వచ్చాను. ఇంట్లోలేరు" అన్నాడు రాఘవయ్య.

"నాకోసమా! ఏం పనిమీదొచ్చావు?" అన్నాడు సుందరం.

రాఘవయ్య జేబులోనుంచీ ఓ కాగితం తీసి సుందరం చేతిలో వుంచాడు.

మడత విప్పుతూ ఆ కాగితాన్ని వీధి దీపం వెలుగులోకి తీసుకెళ్ళాడు సుందరం. కానీ దాన్ని పూర్తిగా చదువవలసిన అవసరం లేకపోయింది. అది తను మధ్యాహ్నం వ్రాసి, ఆఫీసరుగారికి పంపిన రాజీనామా!

"ఇదేమిటి రాఘవయ్యా! దీన్ని నువ్వెందుకు తీసుకొచ్చావు?" విస్తుపోతూ అడిగాడు సుందరం.

"దాంతో పని తీరిపోయింది గదండీ మరి! మీకు కావలసిందల్లా ఏమిటి? ఇది ఆఫీసరు గారి కళ్ళబడటం. పడింది. ఆయన చదువుకున్నారు. సరేనా బాబూ?"

రఘువయ్య మాటలు ఒకదానికొకటి పొసగకపోవడంచేత కొస్త తికమక పడుతూ "అసలేం జరిగింది రాఘవయ్యా! వివరంగా చెప్పు" అన్నాడు సుందరం.

"జరగడానికేముంది బాబూ! ఉదయం తొమ్మిది గంటలప్పుడు ఆఫీసరుగారికీ అమ్మగారికీ జటాబోటీగా జగడం జరిగింది. కారణం చిన్నదే. ఆమె అమ్మాయిని చదివించాలంటుంది. ఈయన పెళ్ళి చేసేయాలంటారు. కానీ జరిగిన గలాటామాత్రం చాలా పెద్దది. ఆ కోపంతో ఆయన తినీ తినకుండా ఆఫీసుకొచ్చారా, మీరు సమయమూ, సందర్భమూ చూసుకోకుండా అప్పుడే వెళ్ళి ఆయనతో పేచీ అయ్యారు!"

"ఇది మరీ బాగుంది రాఘవయ్యా! ఆయన యింట్లో సతీమణిగారితో పోట్లాడి వచ్చారని నేను కలగన్నా నేమిటికి?"

"ఇంత మాత్రానికి కలగనాలటండి! పొద్దెంతయిందో గడియారం చూసే తెలిసిందా? మీటరు నోట్లో పెడితే జ్వర మెలా కాస్తున్నదో తెలిసిందా? ధుమధుమలాడుతున్న ముఖాన్ని జూడగానే అయ్యగారు కోపంగా వున్నారనీ, యిప్పుడు కారణం లేకపోయినా అగ్గిమీద గుగ్గిలంలా మండిపడగలరని తెలుసుకో కూడదూ?"

"ఐతే తప్పంతా నాదేనంటావా రాఘవయ్యా?" దీనంగా అన్నాడు సుందరం.

"అమాటనగల్నా బాబూ! మీది తప్పయితే ఈ కాగితాన్ని చదువుతుండగా ఆయన ముఖ మెందుకిలా వెల్లబడిపోతుంది? రాతి బొమ్మకు మల్లే అలాగే కుర్చీలో కూలబడి పోయారు. ఐదునిమిషాలకు నోరు తెరిచి "ఇదేమిటి రాఘవయ్యా! ఈ అబ్బాయి యిలాంటి పనిచేసేశాడు" అంటూ నన్ను దీక్కరించి చూశారు. 'పోనివ్వండి బాబూ నేను సరిచేస్తాను' అంటూ కాగితాన్ని నా చేతికి తీసుకున్నాను."

ఆఫీసరుగారికి తనకూ మధ్య అయాచితంగా మధ్యవర్తిత్వం నెరపుతున్న రాఘవయ్యకు ఎలా కృతజ్ఞత తెలుపుకోవాలో సుందరానికి తోచింది గాదు. అమాటకొస్తే ఈ తనకు మాలిన ధర్మాన్ని తలపైన వేసుకోదలచినందుకు అటు ఆఫీసరుగారితో బాటు, యిటు తను కూడా రాఘవయ్య మీద కోప్పడి వుండవలసింది. ఆఫీసరు గారంటిటి వారి చల్లగా దిగజారి సమాధానాని యిచ్చుగిస్తుండగా తను బెట్టు చేయడం సుందరానికి అవివేకమనిపించింది. ఎలాగూ బాబుకు జబ్బు నయమై పోతోంది. ఉద్యోగంలో తనకు తానుగా తెచ్చిపెట్టుకున్న ఈ చిక్కు కూడా ఏదో ఒకవిధంగా పరిష్కారమైపోతే బాగుండునన్న ఆలోచనకూడా ఇప్పుడిప్పుడే ప్రారంభమైంది...

సుందరం ఆకసంవైపు చూస్తూ మౌనంగా రాఘవయ్య ఎదుట నిల్చున్నాడు. అతని చేతిలోని కాగితం వ్రేళ్ళకు మధ్య నలిగి గోడు పైకి జారిపోయింది.

"ఇక సెలవు తీసుకుంటాను బాబూ! రాత్రి మీరిపోతోంది. రేపు తెల్లవారి ఆఫీసులో కలుసుకుంటాను" అంటూ రాఘవయ్య వెళ్ళిపోయాడు.

* * *

దగరగా వేసివున్న తలుపును తెరచుకుని సుందరం ఇంట్లో ప్రవేశించాడు. గదిలో మంచంపైన క్షీరసాగరంలాటి తెల్లటి పరుపు అతడికోసం ఎదురుచూస్తోంది. పంకజం క్రింద చాప వేసి పడుకుంది. సుందరం బాబు కోసం నూలుల్లో చూచాడు. తల్లిప్రక్కన చూచాడు. అక్కడా, యిక్కడా కూడా కనబడక పోయేసరికి అతడు ఆశ్చర్యముతో ద్వారం దగ్గరికి వెళ్ళి వడవలోకి చూచాడు. 'ఇక్కడ నాకు చాలా బాగుం' దన్నట్టు ఆ పసికుంక మామ్మ దగ్గరగా పడుకుని గురక పెడుతున్నాడు.

పడుకోబోతూ సుందరం భార్య ముఖంలోకి చూచాడు. బయట కొబ్బరి మట్టల పైన తళతళలాడి, అక్కడినుంచీ కిటికీగుండా లోపలికి వస్తున్న వెన్నెల పంకజం ముఖం పైన పడి గాలికి కదులుతున్న ముంగురులతో ఆడుకుంటోంది. 'అబ్బ! పంకజం యింత హాయిగా నిద్రించి ఎంత కాలమైంది' అనుకున్నాడు సుందరం.

ఆరోజు రాత్రి సుందరం ఓ కలగన్నాడు. ఆ కలలో అతడు అఖిల భారత యన్. జీ. వో. సంఘ సర్వసభ్యసమావేశంలో మాట్లాడుతూ "సోదరులారా! 'మన చేతిలో ఏముంది' అంటుంటారు పెద్దలు. ఆ మాటలో నిజం లేకపోలేదు. మనకు మనంగా మనం సంతోషాన్ని, సంతృప్తిని సాధించలే మనిపిస్తుంది. వాటిని మనకు మొదట గృహిణి ప్రసాదించాలి. ఆ తరువాత చిరంజీవి ప్రసాదించాలి. ఇక ఆఫీసులోనైతే ఆఫీసరుగారి ముఖాన్ని చూచి 'శీతోష్ణస్థితుల్ని' పసిగట్ట గలగాలి. ఎంతో మెలకువతో, పరిస్థితులకూ, పరిసరాలకూ అనుగుణ్యమైన పట్టువిడుపులతో ముందుకు సాగిపోవాలి. ఇంతకంటే నేనేం చెప్పగలను! మీమీ బారామీటరు మీకు నిరంతరానంద సంధాయకము లౌనుగాక! లోకాస్సమస్తా స్సుఖినోభవన్తు. ఓం శాంతి శ్శాంతి శ్శాంతిః" అన్నాడు. ★